

Soudní dvůr EU odmítl investiční arbitráže na základě intra-unijních dohod o ochraně investic

Soudní dvůr Evropské unie („SDEU“) dne 6. 3. 2018 rozhodl, že rozhodčí doložky mezi investory a státy obsažené v dohodách o ochraně investic uzavřených mezi členskými státy EU (tzv. „intra-unijní BIT“) nejsou slučitelné s unijním právem.

Pozadí případu

V napjatě očekávaném rozsudku ve věci Achmea proti Slovensku (C-284/16) velký senát SDEU rozhodoval o předběžné otázce podané německým Nejvyšším soudem v květnu 2016. Daný soud totiž projednává slovenský návrh na zrušení rozhodčího nálezu vydaného v roce 2012 ve prospěch společnosti Achmea v rámci mezinárodní investiční arbitráže.

Případ sahá až do roku 2004, kdy Slovensko otevřelo svůj trh zdravotního pojištění soukromým investorům. Společnost Achmea, která je součástí nizozemské pojišťovací skupiny, si poté na Slovensku založila dceřinou společnost, aby tam poskytovala soukromé zdravotní pojištění. V roce 2006 však Slovensko přijalo opatření, kterým narušilo uskutečněnou liberalizaci trhu, zejména zakázalo rozdělování zisků dosažených z činností týkajících se zdravotního pojištění.

V roce 2008 proto společnost Achmea zahájila proti Slovensku investiční arbitráž na základě aplikovatelné nizozemsko-československé dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic z roku 1991 („BIT“).

Společnost Achmea uspěla se svým nárokem na náhradu škody a rozhodčím nálezem jí bylo přiznáno cca 22,1 milionu eur. Slovensko nicméně posléze podalo návrh na zrušení rozhodčího nálezu k příslušným německým soudům, jelikož místem rozhodčího řízení byl Frankfurt nad Mohanem. Od německých soudů se pak spor dostal v rámci předběžné otázky k SDEU.

Rozsudek SDEU a jeho odůvodnění

BIT stanoví, že spory mezi jednou smluvní stranou a investorem druhé smluvní strany budou s konečnou platností rozhodnuty v arbitráži u rozhodčího soudu za použití rozhodčích pravidel UNCITRAL (Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo).

SDEU se přiklonil k postoji Slovenska, že BIT zavedla mechanismus pro řešení sporů mezi investory a státy, „který může vyloučit, že tyto spory, přestože by se mohly týkat výkladu nebo uplatňování unijního práva, budou řešeny způsobem zaručujícím plnou efektivitu [unijního] práva.“

SDEU založil své rozhodnutí na závěru, že dotčený rozhodčí tribunál může vykládat nebo dokonce uplatňovat unijní právo, zejména ustanovení týkající se svobody usazování a volného pohybu kapitálu. Přitom ale platí, že takový rozhodčí tribunál není oprávněn požádat SDEU o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se unijního práva.

S ohledem na shora uvedené SDEU uzavřel, že rozhodčí doložka obsažená v BIT ohrožuje autonomii unijního práva, protože musí být považována za vyloučenou ve smyslu článků 267 a 344 Smlouvy o fungování EU. Jinými slovy, že rozhodčí doložky obsažené v intra-unijních dohodách o ochraně investic nejsou slučitelné s unijním právem.

Pro úplnost je třeba zdůraznit, že SDEU rozlišil mezi obchodní a investiční arbitráží, aby se vyhnul uplatnění své předchozí judikatury ohledně možného, jakkoli omezeného soudního přezkumu rozhodčích nálezů v řízení o jejich zrušení či uznání a výkonu, a to včetně případných otázek týkajících se unijního práva (srov. rozsudky ve věcech *Eco Swiss*, C-126/97, a *Mostaza Claro*, C-168/05).

Důsledky rozhodnutí

Evropská komise a vlády řady členských států EU (včetně České republiky, Estonska, Řecka, Španělska, Itálie, Kypru, Lotyšska, Maďarska, Polska či Rumunska) shodně podpořily slovenskou pozici. Naproti tomu Generální advokát, německý Nejvyšší soud a vlády některých dalších členských států EU (Německo, Francie, Nizozemsko, Rakousko nebo Finsko) tvrdily, že dotčené ustanovení BIT je platné, jakož i podobná ustanovení v dalších intra-unijních BIT.

Rozsudek bude mít nevyhnutelný dopad na téměř 200 platných intra-unijních BIT. V současné době na základě těchto dohod probíhá řada investičních arbitráží, rozhodnutí SDEU proto bude mít pravděpodobně dalekosáhlé důsledky. Rozhodnutí by mohlo mít vliv i na obchodní dohody uzavřené EU.

Evropská komise již změnila svůj model ochrany investic s cílem vytvořit do budoucna „soudy“ pro řešení investičních sporů, a to s ohledem na silnou kritiku stávajícího systému.

Oficiální tisková zpráva je k dispozici >>> [zde](#), celé znění rozsudku pak >>> [zde](#).

Dušan Sedláček,
partner

Petr Sprinz,
partner

René Cienciala,
advokát

[HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Florentinum, recepce A
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 255 000 111
Fax: +420 255 000 110
e-mail: office@havelpartners.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Sport versus EU - aktuální sportovní kauzy rozhodované Soudním dvorem EU](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU](#)
- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)